

Primární prevence zneužívání návykových látek na základních školách, pedagogické principy ve výuce

MASARYKOVA UNIVERZITA
Pedagogická fakulta
Katedra výchovy ke zdraví
Mgr. Radim Slaný

Primární prevence (PP)

- úkolem prevence je podpora protektivních a omezování rizikových faktorů
- užívání drog by nemělo být společensky akceptovanou formou lidského chování
- je nezbytné nabídnout mladým lidem poselství, že mohou žít zdravě, produktivně a smysluplně. Nositeli tohoto poselství by měli být především rodiče, pedagogové, ale i představitelé kultury, sportu a veřejného života

Charakteristiky primární prevence

- subjekt: skupina, jednotlivci
- cíl: cílem PP je především to, aby k poruše zdraví vůbec nedošlo (vycházíme z definice zdraví dle WHO); odlišné od sekundární a terciární prevence)
- prostředky: užívají se metody psychologie, sociologie, pedagogiky, marketingu, reklamy...

V primární prevenci platí, že pouhé poskytování informací je neúčinné. Proto je hlavní, abychom žákům poskytli či nabídli možnost orientace v daném problému v plné šíři, výběr vlastního postoje a jeho upevňování v hodnotovém žebříčku (pozitivní vliv na sebe i na ostatní)

Těžiště PP

Hlavním těžištěm je formativní věk a formativní prostředí, tj. věk a prostředí, ve kterém se vytvářejí normy a hodnoty.

Hlavním prostředím je zejména rodina a škola.

- rodina: působí na dítě od narození, je hlavním „médium a aktérem“ PP
- škola: současný trend v ČR- směřovat PP výhradně do škol

Otázky k diskuzi: Nechceme toho ale po učitelích moc?

Není na místě v první řadě preventivní působení rodiny?

Některé názory rodičů a široké veřejnosti vedou k tomu, že výchovně a preventivně by měla působit především škola; tendence svádět způsobené problémy na učitele a na školu?

Účinné a neúčinné složky v PP

Účinné:

znalosti, informace

dovednosti
(adekvátní věku a stádiu změn)

formování postojů, hodnot

Neúčinné:

- pouhé poskytování zdravotních informací o účincích drog
- odstrašování, zakazování, přehánění následků užívání drog, moralizování
- afektivní výchova postavená na emocích a pocitech

Zdroj: *Analýza MPP (2000)*

Hlavní pedagogické principy PP ve výuce

- **princip důslednosti-** jasné vymezení, formulace a propracovanost cílů- hlavním cílem vést žáky k životu bez drog- zdravý životní styl, ukotvení racionálního uvažování ve vztahu k drogám
- **princip přiměřenosti-** přiměřenost nároků z pohledu obsahu sdělení preventivního programu a věku cílové skupiny
- **princip soustavnosti a dlouhodobosti-** „Účinnost prevence je nejvyšší, když začíná 2-3 roky před prvním kontaktem s návykovou látkou“ (Kalina, 2001)

- **princip názornosti**- v prevenci využíváme hlavně pozitivní modely (cílová populace se může ztotožnit)- hlavně sám pedagog
- **princip aktivity a interaktivity**- vhodná motivace žáků, zapojení se do programu, stavíme na zájmu a na očekávání žáků
- **princip uvědomělosti**- pochopení získaných vědomostí a dovedností, jejich uplatnění v každodenním životě
- **princip postupování od jednoduchého ke složitému, princip komplexnosti**
- **princip individuálního přístupu ke každému žákovi**

Diskuze

Možné problémy pedagogů při tvorbě preventivních programů:

- Čas?
- Finance a prostředky?
- Pochopení žáků, ostatních pedagogů a rodičů?
- Jiné?

Použitá literatura

- KALINA a kol. *Drogy a drogové závislosti.* Úřad vlády. 2003. 640s. ISBN 80-86734-05-6